

ETHR

DOĞU TÜRKİSTAN İNSAN HAKLARI İZLEME DERNEĞİ

شەرقىي تۈركىستان ئىنسان ھەقلىرى كۆزىتىش جەمئىيىتى

EAST TURKISTAN HUMAN RIGHTS WATCH ASSOCIATION

مرصد تركستان الشرقية لحقوق الإنسان

DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ ÇİN TOPLAMA KAMPI TUTSAĞI
MİHRİGÜL TURSUN ANLATTI

410. KOĞUŞUN HİKAYESİ

Toplama Kamp Şahidi Mihrigül Tursun

Başlangıcı 2013 yıllarına dayanan, Nisan 2017’den itibaren Çin’in devlet politikası haline gelen toplama kampları, Doğu Türkistan’ın bütün köy, kasaba, kırsal alanları ve şehirlerinde kurulmuştur. 2020 yılının üçüncü çeyreğine kadar 1200’e yakın toplama kampına, Çin’in sözde “mesleki eğitim” veya “yeniden eğitim” adı altında ilan ettiği resmi rakamlara göre en az sekiz milyon insan kapatılmıştır. Toplama kampları Yahudi Soykırımı’ndan sonra en büyük insan hakları ihlalleri ve insanlığa karşı suçların işlendiği, modern çağın en vahşi işkencelerinin yapıldığı, biyolojik ve tıbbi deney ve insan onurunu hiçe sayan uygulamaların sıradanlaştığı, insanların ana dillerinin yasaklanarak Çince konuşmaya zorlandığı, kadınlara yönelik toplu tecavüz ve her türlü zulmün reva görüldüğü, insan organlarının çalındığı ve insanların doğrudan katledildiği ölüm merkezleridir. Bu ölüm merkezlerinde tutulan beş kişiden ikisi kadındır. Bu kadınlar kamplara alındıktan sonra bütün hürriyetleri ellerinden alınmış olup, bazıları evlerinde bebeklerini emzirirken alınmış, bazıları evde çocuklarını beklerken, bazıları ise yurt dışından dönerken alınmıştır... Bazıları çocukları için, bazıları yaşlı anne babaları için kahrolurken, bazıları ise gençlik hayallerini kurma fırsatını dahi bulamamaktadır. 70 yaşın üzerindeki nineler torunlarından ayrı kalırken, insanın dayanamayacağı kalabalık odalarda hor görülmektedir. Aç ve susuz, üstelik kadın oldukları için savunmasız nice imanlı kızlar insanların önünde tecavüze uğramaktadır.

Toplama kampından kurtulup özgürlüğüne kavuşan çok az sayıda kadın yurtdışına çıkabilmiştir. Biz onların koğuş hikayelerinin sadece bir anını sizinle paylaşmak istiyoruz. Mihrigül Tursun onlardan biridir. Kampta milyonlarca kadın kurtarılmayı beklemektedir.

Mihrigül Tursun 1989 yılında Doğu Türkistan’ın Çerçen ilçesinde doğmuştur. 2010 senesinde lise eğitimini tamamlamış, lisans eğitimi almak üzere Mısır’daki British Üniversitesi’nde okumak için Mısır’a gelmiştir. 2015’te evlenen Mihrigül Tursun, üçüz çocuğu doğduktan sonra aile ziyareti için Doğu Türkistan’a döndüğünde, Urumçi Havalimanı’nda gözaltına alınmıştır. 2015-2018 yılları arasında üç kez toplama kampına alınmış, toplam 10 ay kampta tutulmuştur. Onun Toplama Kampı Hikayesini Onun Ağzından Anlatıyoruz.

2015 senesinde Mısır’da ikisi erkek, biri kız olmak üzere üçüz bebeğim oldu. Üç bebeğe bakmak benim için çok zordu, çünkü o zamanlar çok gençtim. Mısır’da çalışan kocamdan başka akrabam yoktu. O yüzden ailemden yardım almak için memleketime döndüm. Çocuklarım biraz büyüdüğünde geri döneceğim diye düşünmüştüm.

13 Mayıs 2015’te üç bebeğimle beraber Urumçi Havalimanı’na geldim; pasaport kontrolüne gittik; henüz bagajlarımı almamıştım. Pasaport kontrolünde beni ayrı bir odaya aldılar ve sorgulamaya başladılar. Çocuklarıma diğer polis memurları tarafından göz kulak olunacağını söylediler. Uzun sürmeyecek demişti. Ancak sorgulama üç dört saat sürdü. Havalimanında bana “Neden Mısır’a gittin? Orada neler yaptın? Kaç kişi tanıyorsun? Kimleri tanıyorsun?” gibi birçok soru sordular. Ben onlara Mısır’daki British Üniversitesi’nde okuduğumu söyledim. Sorguladıktan sonra bir erkek Çin polisi ağzımı bantladı, ellerimi arkaya kelepçeledi. Başıma siyah poşet giydirdi ve beni götürdü.

O gün, ben çocuklarımı saatlerce görmemiştım, üstelik onlar sadece 45 günlük olmuştu. “Ben onlardan çocuklarım nerede? Onları görmek istiyorum? Nereye götürüyorsunuz beni?” diye bağırdım, ama ağzım bantlanmıştı. Havalimanından çıkarken beni bir arabaya iterek bindirdi. Hiçbir şey göremiyordum. Yüzüm arabanın bir yerine vuruldu, burnum çok kanamaya başladı. Çok acıdı; bağırdım, konuşamıyordum. Çocuklarım dahil her şeyim orada kaldı. Sonra öğrendim ki beni havalimanından doğrudan Urumçi’deki Heijiasan Hapishanesine götürmüşler.

Burada 2 ay 20 gün kaldım.

İlk kez beni serbest bıraktığı gün, onlar benim “fişlenmiş” olduğumu söylemişti. Çocuklarımı görmeye gitmem için izin vermiş bile olsa iki polis her zaman beni takip ediyorlardı.

Onlar bana çocuklarımın Urumçi Çocuk Hastanesi’nde olduğunu söyledi. Babamla beraber hastaneye gittim. Geldiğimde ise kızım ve bir oğlumun boğazından ameliyat olduğunu öğrendim. Hala izleri var. Ben doktora, benim çocuklarıma neler olduğunu sorduğumda onlar bana, benim hapishaneden geldiğimi, çocuklara zarar verebileceğimi, hem de hiçbir şey sorma hakkımın olmadığını söyledi. Diğer oğlumu görememiştım. Onu sorduğumda, onun başka odada olduğunu, ertesi gün gelirim göstereceğini söyledi. Bebeğimi görmek istedim ama

benim yakınlaşmama izin vermediler; sadece dışardan bakabildim. Onun nefes alıp almadığını, hiçbir şeyi bilemedim. Çünkü uzaktan bakıyordum. Ertesi gün onlar bebeğimi elime verdi, bebeğimin bedeni çok soğuktu. Ben “Çabuk olun, oğlum üşümüş, üstüne bir şeyler örtün!” demiştim. Çünkü onun öldüğünü düşünememiştim. Oğlumu kaybetmiştim.

Onlar çocuğumun sabah saat 6:00’da öldüğünü söyledi. Neden öldüğünü sorduğumda, doktorların ameliyat yaptığını, vücudu zayıf olduğu için dayanamadığını söyledi. Bu şekilde bir çocuğumu kaybettim.

İki çocuğumla annem ve babamın yanına gittim. Ama hiçbir özgürlüğüm yoktu. Hiçbir yere gidemiyordum. Telefon kullanmama, seyahat etmeme izin vermediler. İki polis her zaman evimizdeydi; bizimle kalıyorlardı. O yüzden hapiste olup bitenleri aileme anlatamadım, hiçbir şeyi anlatmam mümkün olmadı.

16 Nisan 2017’de polis beni tekrar “konuşmaya” çağırdı. Birkaç soru soracağını söyledi ve beni Çerçen Emniyet Müdürlüğü’ne götürdü. Orada bir evde üç gece gündüz tuttular; uymama izin vermeden sorguladılar. Neden Arapça öğrendiğimi, neden Çin’de kalmadığımı, neden yurtdışına gittiğimi, Uygurlardan kimleri tanıdığımı, etnik Han Çinlilerinden kimleri tanıdığımı sordular. Ben Çin’e karşı hiçbir yanlış bir şey yapmadığımı, sadece lisans eğitimi almak için gittiğimi, mezun olduktan sonra memleketime dönüp burada çalışmak niyetinde olduğumu söyledim.

Onlar benim neden başörtüsü taktığımı sordular. Ben Mısır’daki genel kültürün o olduğunu, memleketime döndüğümde takmadığımı ve Müslüman olduğum için taktığımı söyledim.

Polisler beni çok dövdüler; acıya dayanamayıp bayıldığımda yüzüme su döküp tekrardan dövüyorlardı. Onlar bana çok kötü şeyler söyledi. Bana annem ve çocuklarımın öldüğünü ve babamın hapiste olduğunu söyledi. Aslında yalan söylemişler. Sonra polisler saçımı kazdılar, beni “karanlık hücreye” götürdüler. Kafamın üzerine kabloları olan metal bir elektrikli cihaz geçirdiler ve ondan tüm bedenime elektrik verdiler. Beni öldüreceklerini düşünmüştüm. Elektrik açarken başımdan “gjjjjj ...” sesi geliyordu. Vücudum çok acayip kötü bir duruma geliyordu. Damarlarıma, kemiklerime kadar elektrikli hissediyordum. Böyle elektrik şoku verilerek işkence gördüğümde, ölümün daha iyi bir şey olduğunu düşünüyordum.

Onun acısına dayanamayıp “Lütfen beni öldürün” dedim. Polisler ise: “Öyle kolay ölmek yok, Mısır’da neler yaptığını söyleyeceksin!” dedi. Ben “Mısır’da sadece eğitim almıştım; başka hiçbir şey yapmamıştım. Mısır’da ne kadar Uygur olduğumu ben bilmiyordum”. Polisler tekrardan elektrik verdi. Ben acıdan “Ya Allah!” demişim. Onlar hemen elektriği durdurdu ve bana: “Sen Allah mı dedin, senin Allah’ın nerede? Ona söyle, gelsin, benden daha güçlü ise seni benim elimden kurtarsın, o nerede? Eğer o seni koruyabilseydi, sen neden buradasın, gelsin seni kurtarsın” dedi. Sonra ben acıdan kendimi kaybettim.

Dördüncü günü onlar beni hastaneye götürdü. İki polis vardı; benim başımdaki siyah poşet çıkartıldığında önümde çok sayıda doktorun olduğunu gördüm. Elimden kan aldılar ve kıyafetlerimi çıkartıp kontrol etmeye başladılar. Sonra beni aşağıdaki katta aynalı bir odaya götürdü. Üstümde kıyafet yoktu, içeriye girmemi söyledi. Belki orada beni öldüreceklerini düşündüm. Neyi kontrol ettiğini bilemedim. Bedenim titredi.

Sorgudan sonra beni tekrar 410 numaralı koğuşa götürdü. Orada yaklaşık üç ay kaldım. Bizim dışarıya çıkmamız, duş almamız, hatta su içmemiz bile yasaktı. İçeriye kapatıldığına bir yıl dokuz ay olan kadınlar da vardı. O zamana kadar hiç duş alamamışlardı. Koğuşun içi çok kötü kokuyordu. Kadınlar çok zayıflamıştı, sadece kemikleri kalmış gibiydi, gözlerinin etrafı siyah olmuştu, yerlerde yatıyorlardı. Ölecek haldeydi. Ben onların kadın ya da erkek olduğunu bile bilememiştim. Çok ağlamıştım.

Yeni geldiğim gün onlardan korkmuştum. Onlar kendilerinin iyi insan olduğunu söylemişti. Polis duyunca konuşmamızı durdurdu. Küçük bir koğuştaki 38 kadın ile kalmıştım. Odanın dört tarafında kameralar vardı, iki duvarda ise sesimizi kayıt edecek cihazlar vardı. Biz birbirimizin ismini, neden ağladığınızı, ne olduğunu soramıyorduk.

Hepimize okumamız için küçük kitapçıklar vermişlerdi ve bizden ezberlememizi talep ediyorlardı. Her gün “Yaşasın Xi Jinping! Biz Çin’i seviyoruz! Çin Komünist Partisi iyidir” diye bağıryorduk. Oradaki kadınlar Çince okumayı bilmiyordu. Ezberlemeyenleri ise cezalandırıyordu. Ben 11 sene okul eğitimi gördüğüm için Çince okumayı biliyordum. Çince okumayı bilmeyen kadınları dışarıya götürüp dayakla vuruyorlardı. Geri dönmeyenler olurdu. Biz onlara neler olduğunu, hayatta ya da ölü olduğunu bile bilemiyorduk.

Bazen bize hiç yemek vermiyorlardı, bazen ise yumurta büyüklüğünde buharda pişirilmiş bir tane ekmek ve bazen azıcık su veriyorlardı. Bize istediğimiz zaman su vermedikleri için onların getirdiği ilaç karıştırılan suyu içmeye mecburduk. Polisler odaya geldiğinde listelediği birkaç kişinin adını söylüyordu ve biz de kalkıp içiyorduk. Onlar ağzımızı kontrol ettikten sonra çıkıyorlardı. Bu suyu içtikten sonran bazıları bayılıyorlardı, bazılarının başı dönüyordu, vücudu titriyorlardı ve bazılarının ise adeti durmuyordu, sürekli kan geliyordu.

Ben kampta kaldığım süre içinde 9 kadının ölümüne şahit oldum. Onlardan biri ise 23 yaşındaki genç kadın Fatımahan idi. İki çocuk annesiydi, 13 aydır kamptaydı. Onu, 2014 senesinde bir İslami gelenekte yapılan düğüne katıldığı için hapse atmışlar. O tarz düğünde dans edilmiyordu, içki içilmiyordu ve kadınlar ve erkekler ayrı odada otururdu. O yüzden bu tür düğünler dini düğün olarak görülmüş ve cezalandırılmıştı. Onun verdiği bilgilere göre, sadece bu düğüne katıldıkları için hapse atılanların sayısı 400'den fazlaymış. Bu kadının eşi ve kardeşi de tutuklanmış. Biri üç yaşında, bir diğeri ise bir buçuk yaşında olan çocuklarından hiçbir haber alamıyordu; onlarla kimin ilgilendiğini de bilmiyordu. 13 ay boyunca hiç dışarıya çıkmamıştı. Yüzleri çok solgun görünüyordu. Çünkü onun adeti iki aydır durmadan geliyordu. Biz polislere onu hastaneye götürmesini istedik ama götürmemişti. Onlar sadece onun orada ölmesini bekliyordu.

Ölümünden üç gün önce o, “eğer dışarıya çıkarsanız ya da herhangi biriniz buradan kurtulduğunda, lütfen benim oğullarımı arayın” demişti. O her zaman böyle söylüyordu. Üç gün sonra o bayılıp düştü. Ağzından kan gelmişti. Kameradan gören polisler ona dokunmamamızı söyledi. Biz ellerimizi başımıza koyarak, seyretmeye ve oturmaya mecbur kaldık. Kara maskeli polisler gelip onu götürmüştü. Onlar hiçbir zaman onların nefes alıp almadığını kontrol etmiyorlardı, hatta hiç dokunmuyorlardı. Onların ellerinde uzun bir çubukla ölünün boğazından ya da elinden tutturarak çekiyorlardı, yerlerde sürükleyerek götürüyorlardı. Biz insanız. Hayvan değiliz. Benim kaldığım 410 No'lu koğuştan dokuz kadın bu şekilde götürüldü.

Hepimiz bir küçük koğuşta kalıyorduk; dışarıya çıkmamıza, dışardan nefes almaya hareket etmemize bile izin vermiyorlardı. Koğuşun içine tuvaletlerimizi yapıyorduk; uyumamız, bir şeyler ezberlememiz de aynı odada gerçekleşiyordu.

Benim kaldığım koğuşta, 17 yaştan 62 yaşa kadar olan 60 genç kız ve yaşlı kadın vardı. Ben üç ay sonra oradan ayrıldığımda ise, o koğuşta 38 kadın kalmıştı. Onların çoğu aslında çok iyi eğitim görmüş insanlardı. Bazıları öğretmen, bazıları doktordu.

Koğuştan her gün 4-5 kadın dışarıya götürülüyorlardı ve yeniden 4-5 kadın içeriye getiriliyorlardı. Geri dönmeyenlerin arasında çok genç kızlar da vardı. Hapse giren herkesin kod numarası vardı.

Sürekli sorulan sorular: Sen Müslüman mısın? Kuran okumayı biliyor musun? namaz kılıyor musun? neden Arapça öğrendin? Namaz kılmayı kim sana öğretti? Ben Müslümanım, kuran okumayı biliyorum, namaz kılıyordum, ama orada onlara hiçbirini yapmadığımı söylemek zorunda kaldım. “Ya Allah” dediğimde senin rabbin Çin Komünist Partisi’dir; biz seni yaşıyoruz; hatta senin canını alabiliriz, dedi.

Ben orada kaldığım sürede bana demir sopalarla vurdu. Sopa darbesinden dolayı bir kulağım hala duymuyor; kulak zarım yırtılmış.

Ben orada kaldığım sürede bana demir sopalarla vurdu. Dayak darbesinden dolayı bir kulağım hala duymuyor. Kulak zarı yırtılmış.

Sonra beni Urumçi’deki psikiyatri hastanesine (4. Hastane) yolladı. Orada çok sayıda genç vardı. Biz, orada ölenlerin çok olduğunu, ailesine sadece ölüm haberi yollandığını, cesedine dokunmaya izin vermediklerini, sadece uzaktan bakmalarına izin verdiklerini, sonrasında ise cesedini yaktığını duyduk. Çinliler, ailelerine onların deli olduğunu, o yüzden öldüğünü söylemişler. Biz deli değildik. Oraya getirilen tutsaklara her türlü test yapılıyordu, organlarının iyi çalışıp çalışmadığı tespit ediliyordu.

Babam benden çok endişe etmiş ve beni eve götürmeyi başarmış. Ben evde kaldığım süre boyunca bir kadın polis ve iki erkek polis 24 saat bizimle kaldı. Hapishanede bana neler yapıldığını babama bile anlatmaya imkân yoktu. Tutuklanmadan önce 56 kiloydum, hapisten çıktığımda ise 37 kiloya düşmüştüm. Çok zayıflamıştım, yemek yiyemiyordum, çocuklarımla konuşamıyordum. Polisler yanımda olduğu için hiç kimseye bir şey söyleyemiyordum.

Ocak 2018’de onlar beni tekrardan toplama kampına götürdü. Bu kez onlar bana turuncu renkli mahkûm kıyafeti giydirdi. Hapishanede bu kıyafeti sadece idam cezası ya da müebbet hapis cezasına çarptırılanlar giyiyordu. Onlar bana neden bu özel kıyafeti giydirdiğinin anlamını sordu; ben de bilmediğimi söyledim. Onlar beni öldüreceğini ve benim hangi şekilde (silah, ilaç ve asılarak) idam edilmemi seçeceğini sordu. Ben de onların istediği şekilde yapabileceğini söyledim. Onlar “Eğer silahla idam edilsem bir adet kurşun için 800 Yuan (yaklaşık 140 Dolar) ödeyeceksin” dedi ve beni üç mermiyle öldüreceğini, parasını önceden ödemem gerektiğini söyledi. Ben param olmadığını, ailemden almalarını söyledim. Onlar çokça soru

sorduktan sonra bana bir ay zaman vereceğini, benim ölmeden önce ailem, çocuklarım ve her şey hakkında iyi düşünmem gerektiğini söyledi.

Ben inanmamıştım, 10 gün sonra onlar beni başka bir odaya aldılar ve benim önüme bir kalem ve kâğıt getirdi. Eğer ben yurtdışında yaşayan Uygurlar hakkında bildiklerimi yazarsam idam cezasını iptal edeceğini söyledi. Ben hiçbir şey bilmediğimi söyledim ve yazmadım. Ben ölmek de istemiyordum. Eğer ölürsem, kim benim çocuklarıma bakacak diye düşündüm ve Allah'a çok dua ettim. Benim üç bebeğim Mısır vatandaşıydı, onlar Mısır'da doğmuştu. Onların biri ölmüştü ve diğer ikisi yaşıyordu. Ben onların Çinlilere evlatlığa verilmesinden çok korkuyordum. Onlara benim çocuklarımla Mısır vatandaşı olduğumu, eğer onlar Mısır'a geri dönmezse Mısır Hükümetinin onları arayacağını, beni öldürseler de çocuklarımla geri göndermelerini söylüyordum.

Bir gün polisler geldi ve beni idama götüreceğini söyledi. Ben öleceğimden şeref duyacağımı, Allah'ın huzurunda rahatlayacağımı söyledim. Onlar bana öfkelenildi ve bana şimdi ölmüyorsunuz, iki ay sonra öleceksin dedi ve şimdilik Mısır'a gideceğimi söyledi.

Çin Hükümeti beni öldürmeden önce çocuklarımla Mısır'a göndermeyi planlamış ve Mısır hükümetiyle Mısır vatandaşı olan çocuklarımla götürmesi için iletişime geçmiş. Ama Mısır Hükümeti iki yaşındaki çocukların Çin'e nasıl geldiğini araştırarak beni öğrenmişler. Büyükelçilikten soruşturmışlar.

O yüzden Çin, beni çocuklarımla Mısır'a göndermeye mecbur kalmış. Ben Çin'in planladığı gibi çocuklarımla Mısır'a götürdükten sonra dönmek şartıyla kısa süreliğine serbest bırakıldım ve Mısır'a geldim.

28 Nisan 2018'de Çin Hükümeti benim Mısır'a dönmeme ve orada hayatta kalan iki çocuğumu tedavi ettirmeme izin verdi.

Eşimin 2016 yılında beni bulmak için memlekete döndüğünü öğrendim. Ama ondan hiçbir haber alamadım. Sonra onun Çin'e gittikten sonra Mısır'a dönmediğini, Pekin Havalimanı'nda tutuklandığını öğrendim. Tanıdıklarından öğrendiğime göre, o 16 senelik hapis cezasına çarptırılmış ve Huşut Hapishanesi'ne götürülmüş. Biz eşimin orada olduğunu öğrendik, ama Çin Hükümeti eşimi ailesiyle görüştürmemiş, yardım etmelerine izin vermemiş.

2017 senesi Nisan ayından itibaren Çin'in devlet politikası haline gelen toplama kampları, Doğu Türkistan'ın bütün köy, kasaba, şehir ve kırsal alanlarında kurulmuştur. 2020 senesinin üçüncü çeyreğine kadar 1200'e yakın toplama kampına en az sekiz milyon insan kapatılmıştır. Toplama kampları Holokost'tan sonra en büyük insan hakları ihlallerinin yapıldığı, modern çağın en vahşi işkencelerinin yapıldığı, tıbbi deney ve insan onurunu hiçe sayan uygulamaların sıradanlaştığı, insanların ana dillerinin yasaklanarak Çince konuşmaya zorlandığı, kadınlara yönelik toplu tecavüz ve her türlü zulmün reva görüldüğü ölüm merkezleridir. Bu ölüm merkezlerinde tutulan beş kişiden ikisi kadındır. Bu kadınlar kamplara alındıktan sonra bütün hürriyetleri ellerinden alınmış olup, bazıları evlerinde bebeklerini emzirirken alınmış, bazıları evde çocuklarını beklerken, bazıları ise yurt dışından dönerken alınmış... bazıları çocukları için kahrolurken, bazıları yaşlı anne babaları için, bazıları ise gençlik hayallerini düşünme fırsatını dahi bulamamaktadır. 70 yaşın üzerindeki neneler torunlarından ayrı kalırken, insanın duramayacağı kalabalık odalarda hor görülmektedir. Aç ve susuz, üstelik kadın oldukları için savunmasız nice imanlı kızlar insanların önünde tecavüze uğramaktadır. Toplama kampından kurtulup özgürlüğüne kavuşan çok az sayıda kadın yurtdışına çıkabilmiştir. Biz onların koğuş hikayelerinin sadece bir anını sizinle paylaşmak istiyoruz. Gülbahar Celilova onlardan bir tanesidir. Kampta milyonlarca kadın kurtarılmayı beklemektedir.